

03.05.24

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**03 Mayıs 2024
Cuma**

03.05.24

RESMİ GAZETE'DE BUGÜN

03 Mayıs 2024 Cuma

YASAMA BÖLÜMÜ

TBMM KARARI

1410 Fransa Ulusal Meclisinin 29 Nisan 2024 Tarihli Kararının Kınanmasına Dair Karar

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİK

— Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı Satın Alma ve İhale Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

YARGI BÖLÜMÜ

YARGITAY KARARLARI

— Yargıtay 4 ve 9. Hukuk Dairelerine Ait Kararlar

"Buğday, piyasa dinamiği açısından sirküle olmalı"

Yaklaşan buğday hasadı öncesi Türkiye ve dünya piyasasını değerlendiren Uluslararası Un Sanayicileri ve Hububatçılar Birliği (IAOM) Avrasya Bölge Başkanı Dr. Eren Günhan Ulusoy, "İç piyasa dinamiği açısından buğdayın piyasada sirküle olması lazım. Serbest piyasa içinde arz olmalı. Böylelikle arz talep de kendi dengesini oluşturabilsin" dedi.

Mehmet Hanifi GÜLEL

Buğday hasadı öncesinde IAOM Avrasya Bölge Başkanı Dr. Eren Günhan Ulusoy, DÜNYA'ya özel açıklamalarda bulundu. Adana'da erkenci buğday hasatının başladığını, gerçek hasatın ise 15 gün sonra başlayacağını aktaran Ulusoy, bu yıl belirlenecek buğday fiyatının piyasada denge bulması açısından önemli olduğunu vurguladı.

Yüksek bir fiyat artışının piyasa dengelerini zorlayacağını ifade eden Ulusoy, "Dolayısıyla bu yıl belirlenecek fiyatta, şunu açıklıkla hepimizin görmesi ve anlaması lazım. Yani geçen yıl 12 milyon ton alan bir kurum bu yıl da 12 milyon ton alamaz. İki sezon üst üste bunun olması mümkün değil. Bir kere fiziki şartların yanı sıra ürünün bir raf ömrü var. İki sezon dayanır ama üçüncü sezona artık bunun elden çıkması lazım. Bir de en önemlisi piyasa dinamiği açısından ürünün piyasada sirküle olması lazım.

Serbest piyasa içinde arz olsun ki arz talep de kendi dengesini oluşturabilsin. Açıklanacak fiyat tabii ki Tarım ve Orman Bakanlığımızın, hükümetimizin ve TMO'nun

takdirindedir. Zaten bakanlığımız da önceki açıklamalarında her zaman şu vardı; çiftçimizi maliyetler ve dünya piyasasındaki fiyatlar göz önüne alınarak, onları koruyacak bir fiyat açıklanacağı aktarılıyor" dedi.

"Biçerdöver tarlaya girmeden rekolte belli olmaz"

Bu yıl iklimde geçen yılın tam tersi bir senaryonun yaşandığına dikkat çeken Ulusoy, geçen yıl iklimin mart ayına kadar kurak geçtiğini ve çok kötü bir rekolte beklendiğini, ancak daha sonra yağışların gelmesiyle rekor üretimin yaşandığı bir yıl olduğunu hatırlattı. Bu yıl ise mart ayına kadar yağışların çok iyi gittiğini, rekor bir üretim beklerken son dönemde yağışların az olmasıyla kuraklığın etkisini gösterdiğini belirten Ulusoy, "Ben yine de bu konuda çok kötümser değilim.

Geçen yıl 22.5 milyon tonluk üretim yapıldı. Bu yıl araştırma kuruluşlarının raporları ve sektör oyuncularıyla yaptığımız konuşmalarda 22,5 milyon tonu baz aldığımızda 1.5 milyon tonluk bir düşüş öngörülebilir. İç Anadolu'da kuraklık ilgili bir problem vardı ama bu hafta içinde yağmurlar yağdı. Şu an gelecek her yağmur kurtarıcı olacak. Diğer yandan, aşırı yağıştan dolayı sel, dolu ve buğday yatması gibi olaylar da yaşanabilir. Dolayısıyla biçerdöver tarlaya girmeden rekoltede son rakam asla belli olmaz" açıklamasını yaptı.

Unlu mamullerin ihracatı sektör için açılım olacak

Türkiye'nin toplamda 32 milyon ton un kapasitesinin olduğunu kullanım oranınının 16 milyon tona dayandığını belirten Ulusoy, kapasiteyi tamamen doldurmanın mümkün olmadığını, dünyada un ticaretinin yaklaşık 13 ile 14 milyon ton arasında olduğunu söyledi.

Bu yıl Sudan ve Somali'den de talep artışı beklendiğini bildiren Ulusoy, "Türkiye, dünya un ticaretinin yaklaşık yüzde 35'ini yapıyor. Un ticaretinin hepsini biz yapamayız. Bu yıl ihracatta 3.6 milyon tondan 4 milyona çıkarsak, yaklaşık 500 bin ton boş kapasiteyi doldurmuş oluruz. Fakat, Türkiye'deki atıl kapasite çok büyük. Yani bunu talep tarafından doldurmak mümkün değil.

Bunu arz tarafından kısıtlayarak, fabrikaların birbirini satın almasıyla konsolide şekilde olur. Diğer yandan, Türkiye unlu mamuller sektörü çok güzel atak yapıyor. Burada donuk ürünler, bisküvi ve bulgurdan neredeyse iki milyon tonluk bir kapasite geliyor. Unlu mamuller pazarı, dünya un ticareti pazarından çok daha büyük. Sadece buradan üç dört milyon ton kapasite elde etmek mümkün. Kapasiteyi un ihraç etmekle değil, unlu mamul ihraç etmek ve sektörün tedarikçisi olmak, un sektörü için yeni bir açılım olabilir" dedi.

IGC, Rusya'nın ihracatı için 52 milyon ton öngörüyor

Öte yandan bu yıl Rusya'da iç pazarda 90 milyon ton üretim beklendiğini ve bir de Ukrayna'dan geçen yaklaşık 4 ila 5 milyon ton arasında bir üretim potansiyelin olduğunu aktaran Ulusoy, "Rusya her halükarda 90 milyon ton olursa kendi kullanımı

03.05.24

40 civarında ve 50 milyon ton ise ihracata tekabül ediyor. O da yine rekor diyebileceğimiz bir rakam olacak. O yüzden de ilk tahminlerde dünyadaki buğday üretiminin ve tüketiminin birbirine denk olacağı düşünülüyor. En son IGC'nin 18 Nisan'da 2025 yılı için yaptığı açıklamada 798 milyon ton üretim, 803 milyon ton da tüketim tahmin etti. IGC Rusya'nın ihracatı için 52 milyon tonluk bir miktar açıkladı" diye konuştu.

Dünyada üretim ve tüketim denk olacak

Dünya piyasasındaki gelişmeleri de değerlendiren Ulusoy, ABD ve Avrupa'da da iklime bağlı kuraklığın yaşandığını aktardı. Geçtiğimiz hafta borsalarda ciddi bir yükseliş hareketinin yaşandığını ifade eden Ulusoy, "Şikago Borsası'nda buğday 530 dolar/bushel fiyatını gördü. Bir haftada haziran kontratları 620 dolara kadar yükseldi. Eylül kontratları ise 650 dolara kadar çıktı. Borsadaki fiyatlar ABD piyasasına yansıyor ama Karadeniz'de Rus buğdayı devir stoku olduğu için yansımıyor. Karadeniz'de ise buğdayın tonu 220 dolar seviyesinde bulunuyor" dedi.

İnekler kesilince süt üretimi azaldı et üretimi arttı

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 2023 yılı kırmızı et ve çiğ süt üretim verilerini açıkladı. Verilere göre çiğ süt üretimi düşerken kırmızı et üretimi artıyor. TÜİK verileri hem hayvancılıktaki darboğazı hem de inek kesiminin devam ettiğini gösteriyor.

Çiğ süt üretimi son 6 yılın en düşük seviyesinde gerçekleşti. Türkiye İstatistik Kurumu'nun bugün yayınladığı verilere göre, çiğ süt üretimi 2023 yılında yüzde 0,4 azalarak 21 milyon 481 bin 567 ton oldu.

Çiğ süt üretimi son 6 yılın en düşük seviyesinde

Geriye dönük bakıldığında Türkiye'nin çiğ süt üretimi 2020 yılında 23 milyon 503 bin ton olarak gerçekleşmişti. Çiğ süt üretimi 2021'de 23 milyon 200 bin tonda, 2022'de 21 milyon 563 bin tona, 2023'te 21 milyon 481 bin tona geriledi. Bu üretim miktarı 2018 yılından bu yana en düşük seviye.

Çiğ süt üretimindeki düşüşte sadece inek kesimi değil anaç koyun kesiminin de etkisi var. 2023 yılında koyun sütü üretimi yüzde 12,5 oranında azaldı. Manda sütü üretimi ise yüzde 1,3 azaldı. İnek sütü üretimi 2022 yılına göre binde 2, keçi sütü üretimi ise binde 5 arttı.

Kırmızı et üretimi yüzde 8,8 arttı

Türkiye İstatistik Kurumu'nun bugün açıkladığı "Kırmızı Et Üretim İstatistikleri, 2023" verilerine göre, 2022 yılında 2 milyon 191 bin 625 ton olan kırmızı et üretimi, 2023 yılında yüzde 8,8 artarak 2 milyon 384 bin 47 ton olarak tahmin edildi. Bu kapsamda bir önceki yıla göre sığır eti üretimi yüzde 6,2 artarak 1 milyon 670 bin 606 ton, koyun eti üretimi yüzde 16,3 artarak 569 bin 66 ton, keçi eti üretimi yüzde 11,3 artarak 128 bin 989 ton, manda eti üretimi ise yüzde 13,3 artarak 15 bin 386 ton oldu.

Kırmızı et üretiminin 2023 yılında yüzde 70,1'ini sığır eti, yüzde 23,9'unu koyun eti, yüzde 5,4'ünü keçi eti ve yüzde 0,6'sını manda eti oluşturdu.

Hayvancılığın çöküşü

Türkiye'de hayvancılık büyük oranda süt hayvancılığına dayalı olarak yapılıyor. Artan girdi maliyetleri karşısında çiğ süt fiyatı aynı oranda artmayınca üretici zarar ediyor ve ineklerini kesmek zorunda kalıyor. Son yıllarda çiğ süt fiyatı "enflasyon artışına neden oluyor" bahanesi ile hep baskılandı. Maliyetin altında fiyat verildi ve çok sayıda inek kesildi. Türkiye İstatistik Kurumu verilerindeki çiğ süt üretiminin son 6 yılın en düşük seviyesine düşmesi bunun en somut kanıtıdır. Umarız bu veriler doğru değerlendirilir ve bu yanlıştan dönülür.

Üretim ithalatla artıyor

Kırmızı et üretimindeki artışın bir nedeni inek kesimi ise bir başka nedeni de artan ithalat. Türkiye 2010 yılından bu yana kesintisiz olarak canlı hayvan ve kırmızı et ithalatı yapıyor. Tarım ve Orman Bakanlığı bu yılın başında 2024'te 600 bin baş besilik hayvan ithalatının planlandığını duyurdu. Et ve Süt Kurumu tarafından yapılacak bu ithalat kapsamında Uruguay'dan ilk gemiler Türkiye'ye geldi. Kırmızı et üretimi ithalatla artıyor.

Türkiye süt üretimi ve et üretimi (bin ton)

Yıl	Süt	Kırmızı et
2017	20.699	1.126
2018	22.120	1.118
2019	22.960	1.201
2020	23.503	1.785
2021	23.200	1.952
2022	21.563	2.191
2023	21.481	2.384

ENAG, enflasyon verilerini açıkladı

ENAG'a göre enflasyon, nisan ayında yüzde 5,02 arttı, 12 aylık artış ise yüzde 124,35 oldu.

Akademisyenlerin ve ekonomistlerin bağımsız biçimde oluşturduğu Enflasyon Araştırma Grubu (ENAG), nisan ayı enflasyon rakamlarını açıkladı.

Buna göre, enflasyon nisanda aylık bazda yüzde 5,02 arttı; 12 aylık enflasyon ise, yüzde 124,35 olarak belirlendi.

TEPAV bültenine göre: Bütçe açığı GSYH'nin yüzde 8'ini aşabilir

TEPAV, ilave tedbirler olmadığı koşullarda, faiz dışı giderlerdeki yukarı yönlü sapmanın bütçe gelirlerindeki artışın üzerine çıkacağı öngörüsüyle, 2024 yılı bütçe dengesinde 783,8 milyar TL tutarında bozulma beklendiğine işaret etti.

Maruf BUZCUGİL / ANKARA

TOBB bünyesinde yer alan düşünce kuruluşu TEPAV tasarruf başta olmak üzere ek tedbirler alınmazsa bütçe açığının daha da artacağı uyarısında bulundu. TEPAV'ın ikincisi yayımlanan Bütçe İzleme Bülteni'nde yer alan değerlendirmeye göre, ek tedbir alınmaması durumunda yılsonunda bütçe açığının 783,8 milyar TL'nin üzerinde olabileceği ve 2024 yılı bütçe açığının milli gelire oranının yüzde 6,4'ten yüzde 8,3'e çıkabileceği belirtildi.

2024 yılının ilk çeyreğine ilişkin veriler ışığında yapılan değerlendirmeye göre, bütçe dengesinin korunması için acil önlemler alınması gerekiyor. Bültende, bütçe ödeneklerinin büyük çoğunluğunun zorunlu harcamalara ayrıldığı ve esnek harcamaların payının sınırlı olduğu kaydedilerek bu durumun, yapısal tedbirler alınmadığı sürece bütçe tedbirlerinin etkisini sınırlandıracağı ifade edildi.

Alternatif tedbirlere ihtiyaç var

03.05.24

Bültende, 2024 yılında bütçe açığının 2,652 milyar TL olarak öngörüldüğü ancak Hazine Finansman Programı'nda net borçlanmanın 1,328 milyar TL seviyesinde olduğu aktarılarak bütçe açığının kapatılması için alternatif tedbirlerin alınması veya borçlanmanın artırılması gerektiğine de dikkat çekildi.

TEPAV'ın Hazine ve Maliye Bakanlığı verilerinden yaptığı hesaplamalara göre, Mart ayı itibarıyla geçen yılın Mart ayı dikkate alındığında sosyal güvenlik harcamalarında yüzde 123 artış oldu. 2023 Mart ayında 156 milyar lira olan sosyal güvenlik harcamaları 347,9 milyar liraya çıktı. Bütçedeki cari transferler içindeki payı da yüzde 33,6'dan yüzde 41,6'ya çıktı.

Harcamalarda yaşanan artışları belirleyen gelişmeler

- * Enflasyonla bir dönem gecikmeli yansıtılan personel ücret artışları,
- * EYT kaynaklı sosyal güvenlik dengesindeki bozulma ve seçim harcamaları ile genişleyen cari transferler,
- * Deprem harcamaları,
- * Faiz oranlarındaki yükselme ve geçen yıl bütçe finansmanın yarattığı borçlanma baskısı ile genişleyen faiz giderleridir.

2024 merkezi yönetim bütçesi büyüklükleri ve yılsonu tahmini (milyar TL)

	2023 1. Çeyrek	2024 1. Çeyrek	% Artış	2024 Bütçe	2024 TEPAV- Tahmin	Sapma	GSYH'a oran (%)	
							2024 Bütçe	2024 1. Çeyrek
Harcamalar	1,044,8	2.150,7	105,9	11,089,0	12,241,4	1,152,3	26,9	29,7
Faiz Dışı Harcamalar	944,1	1.900,2	101,3	9.835,0	10.987,4	1.152,3	23,9	26,7
Faiz Harcamaları	100,7	250,5	148,8	1.254,0	1.254,0	0,0	3,0	3,0
Gelirler	794,7	1.637,2	106,0	8,437,1	8,805,6	368,5	20,5	21,4
Vergi Gelirleri	631,0	1.344,0	113,0	7.407,7	7.748,0	340,3	18,0	18,8
Vergi Dışı Gelirler	163,7	293,2	79,1	1.029,4	1.057,6	28,2	2,5	2,6
Bütçe Dengesi	-250,0	-513,5	105,4	-2,651,9	-3,435,8	-783,8	-6,4	-8,3
Faiz Dışı Denge	-149,4	-263,0	76,1	-1.397,9	-2.181,8	-783,8	-3,4	-5,3
Cari Denge	-184,3	-416,2	125,8	-1.176,3	-1.755,8	-579,5	-2,9	-4,3

NOTLAR: Tahminler: TEPAV Tahmin Modeli / Bütçe: Merkezi Yönetim Bütçesi, Tahminler, tedbir alınmaması halinde beklenen bütçe büyüklükleri ve GSYH'ye oranlarını gösteriyor

Net rezervler 9 ayın en düşük seviyesinde

Merkez Bankası net rezervleri, geçen hafta 1 milyar 45 milyon dolar azaldı ve son 9 ayın en düşük seviyesini gördü.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) net rezervleri 26 Nisan itibarıyla bir haftalık dönemde 1 milyar 45 milyon dolar azaldı ve son 9 ayın en düşük seviyesine geldi.

TCMB tarafından açıklanan verilere göre, 12 Nisan haftasında 15 milyar 54 milyon dolar olan net rezervler, 19 Nisan haftasında 14 milyar 9 milyon dolara çıktı.

Net rezervler 28 Temmuz 2023 tarihinde gördüğü 10 milyar 894 milyon dolar rakamından sonra en düşük seviyesini gördü.

Oyunda kalmak güçleşiyor

Kapanan ve konkordatoya giden şirket sayısında yüksek artışlar dikkat çekerken, yüzde 230'a yakın artış kaydeden karşılıksız çek tutarında da yeni rekor görüldü.

Merve Yiğitcan / İSTANBUL

Zorlu finansman koşulları ve düşük taleple boğuşan reel sektörde 'oyunda kalmak' güçleşiyor. İlk çeyrekte kapanan şirket sayısı yüzde 27 artarken, tasfiye kararı alan şirket sayısı 7 bin 500'ü geçti. Mali yapısı bozulan 214 şirket de konkordato için mahkeme yolunu tuttu.

Finansmana erişimdeki zorluklar eriyen işletme sermayesi ve yavaşlayan tüketici talebi, reel sektörü zorluyor. TOBB'un yayınladığı Kurulan ve Kapanan Şirket İstatistikleri'ne göre, yılın ilk 3 ayında kurulan şirket sayısı, 2023'ün aynı dönemine göre yüzde 15,5 azalarak 29 bin 593 oldu. Martta ise kurulan şirket sayısı şubata göre yüzde 12,2; geçen yılın mart ayına göre ise yüzde 22,4 azaldı. Mart ayında 8 bin 783 şirket kurulurken, kapanan şirket sayısı 1678 oldu. Yani mart ayında kurulan her 4 şirkete karşın 1 şirket kapandı. Yılın ilk 3 ayında ise kapanan şirket sayısı 5 bin 309 olurken, geçen yılın aynı çeyreğine göre yüzde 26,6'lık bir artış söz konusu.

Gerçek kişi ticari işletmelerinde durum daha da kritik. Martta kurulan gerçek kişi ticari işletme sayısı bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 47,4 azalırken şubata göre yüzde 16,2'lik düşüş yaşandı. İlk çeyrekte kurulan şahıs şirketi sayısı ise geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 35,2 azalarak 4 bin 160 oldu. Kapanan şahıs şirketi sayısı

03.05.24

ise geçen yıla göre bir miktar azaldı. Martta kapanan şahıs şirketi sayısı geçen yılın aynı ayına göre yüzde 17,2 azalırken; ilk çeyrekte yüzde 10,2'lik bir azalma görüldü.

Bu dönemde tasfiye kararı alan şirket sayısında da önemli artışlar var. TOBB verilerine göre, ocak-mart döneminde tasfiye kararı alan şirket sayısı geçen yılın aynı dönemindeki 6 bin 54 seviyesinden yüzde 24 artışla 7 bin 521'e çıktı. Mart ayında tasfiye kararı alan şirket sayısı ise geçen yılın aynı ayındaki 1761 seviyesinden yüzde 7 artarak 1885'e çıktı. 2023'ün tamamında 28 bin 691 şirket tasfiye kararı almıştı.

Konkordatolar 3 ayda 2023'ün yarısına yaklaştı

Mali yapısı hasar alan firmaların konkordato taleplerinde de artış var.

Konkordatotakip.com'un EKONOMİ için derlediği bilgilere göre, geçen yılın tamamında 519 konkordato başvurusu yapılırken, bu yılın ilk çeyreğinde geçici mühlet kararı verilen dosya sayısı 214'ü buldu. Ocakta 93, şubatta 63, martta ise 63 adet başvuru yapıldı. İlk çeyrekte konkordato kesin mühlet kararı verilen dosya sayısı 107 olurken, bu dönemde 114 dosya için konkordatonun reddi kararı verildi.

Konkordatoya başvuran ancak başarılı olamayan 23 firma için ilk çeyrekte ifl as kararı verilirken, tasdik kararı verilen dosya sayısı ise 34 oldu. Türkiye Bankalar Birliği (TBB) verilerine göre, ilk çeyrekte karşılıksız çek tutarı bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 228 artarak 28 milyar TL'ye çıktı. Çeki karşılıksız çıkan keşideci sayısı da yüzde 69 artarak 7 bin 800'ü geçti. Karşılıksız işlemi yapılan çek adedi ise yüzde 61 artarak 49 bine ulaştı. Ocak-mart döneminde karşılıksız işlemi yapılan çek tutarının ibraz edilenlere oranı da yüzde 2,1 ile zirveyi gördü.

Tekstil alarm veriyor

Türkiye'de ilk defa 2018 yılında uygulanmaya başlayan konkordato işlemlerinde en fazla başvuru inşaat sektöründen gelirken, bu yılın ilk çeyreğinde tekstil sektörünün öne çıktığı görüldü. Yılın ilk 3 ayında tekstilde 14, halıda 4, iplik imalatında 2, giyimde 1, deride de 1 şirket olmak üzere sektörün genelinde 22 şirket konkordatoya başvurdu. Ocak-Nisan döneminde Sateks, Erciyes Tekstil, Tirebolu 42, Ted Kağıtçılık, GKN Kargo, Oskar Holding, Yıldız Kimya, Hünnap İlaç, Özsoy İnşaat, CNC Tekstil, Durtaş Tekstil, Hazar Tekstil, MSA Tekstil, Emek Kumaş ve Tellioglu Grup dikkat çeken konkordatolar oldu.

Ticaret Bakanlığı açıkladı: İsrail ile tüm ticaret durduruldu

Son dakika haberi... Türkiye ile İsrail arasında 54 ürünü kapsayan ticaret yasağı kapsamı genişletilerek tüm mallarda ticaret durduruldu.

Mehmet KAYA / ANKARA

Türkiye ile İsrail arasında 54 ürünü kapsayan ticaret yasağı genişletildi ve tüm mallarda ticaretin durdurulduğu açıklandı. Bu karar Türkiye'nin İsrail'e ambargo uygulaması anlamına geliyor. Ticaret Bakanlığı kararı duyururken, önceki kararda olduğu gibi kesintisiz ve yeterli insani yardıma izin verilmesi halinde karara ilişkin değişiklik olabileceği vurgusu dikkat çekti.

“Devlet düzeyinde tedbir”

Açıklamada, ticaretin tüm ürünleri kapsayacak şekilde durdurulma kararı alındığı belirtilirken, “devlet düzeyinde alınan tedbirler” vurgusu yapılarak şöyle denildi:

“Bu itibarla, devlet düzeyinde alınan tedbirlerin ikinci aşamasına geçilmiş, İsrail’le ilgili ihracat ve ithalat işlemleri tüm ürünleri kapsayacak şekilde durdurulmuştur. İsrail Hükümeti Gazze’ye kesintisiz ve yeterli miktarda insani yardım akışına izin verinceye kadar Türkiye söz konusu yeni tedbirleri kesin ve kararlı bir şekilde uygulayacaktır.”

Filistin ile ticaretin devamı için işbirliği yapılacak

Ticaret Bakanlığı açıklamasında, 54 ürüne yönelik olarak 9 Nisan’da başlatılan ticaret kısıtlamasının da kesintisiz ve yeterli insani yardıma izin verilmesi halinde gözden

03.05.24

geçirilebileceği belirtilmesine karşılık, geçen sürede durumun daha da ağırlaştığı kaydedildi.

İsrail saldırganlıkla suçlanırken, Gazze'de 7 Ekim'den itibaren başlayan çatışmaların sonucunda 15 bini çocuk, 35 binden fazla Filistinli sivilin hayatını kaybettiği, yaklaşık 78 bin Filistin vatandaşının da yaralandığı hatırlatıldı. Geçen süreçte Türkiye'nin yaralı sivillerin tahliyesi yanında insani yardım da yaptığı kaydedildi.

Ticaret Bakanlığı açıklamasında, "İşgal altında yaşamak zorunda kalan Filistinli kardeşlerimizin bu kısıtlamalardan etkilenmemesi için Ticaret Bakanlığımız ile Filistin Milli Ekonomi Bakanlığı arasında gerekli çalışmalar koordine edilmektedir. Türkiye Cumhuriyeti devleti bugüne kadar olduğu gibi, bundan sonra da Filistinli kardeşlerimizin haklı davasını desteklemeye devam edecektir" denildi.

AK Parti, esnaf, emekli ve dar gelirli için yeni yol haritası hazırlıyor!

AK Parti iktidarı, hem hükümette hem de partide yeni yol haritası için çalışmaları başlattı. 31 Mart yerel seçimlerinde yaşanan oy düşüşlerinin nedenlerini 81 ilde hazırlanan raporlarla masaya yatıran AK Parti, çıkan verilere göre; hem Hükümette hem de partide yeni yol haritasını çiziyor.

Besti KARALAR

AK Parti iktidarı, hem hükümette hem de parti de yeni yol haritası için çalışmaları başlattı. 31 Mart yerel seçimlerinde yaşanan oy düşüşlerinin nedenlerini 81 ilde hazırlanan raporlarla masaya yatıran AK Parti, çıkan verilere göre; hem Hükümette hem de partide yeni yol haritasını çiziyor. Buna göre; ekonomik politikaların iyileştirilmesi amacıyla gerekli olan adımların ivedilikle hayata geçmesi sağlanacak. Sosyal politikalar yeniden gözden geçirilecek. Ağır ekonomik şartlarda ezilen esnaf, emekli ve dar gelirli vatandaşların hayat şartlarının iyileştirilmesi için gerekli yönetmelikler, yasal düzenlemeler için harekete geçilecek. Türkiye'nin yabancı yatırımcılara açılması amacıyla teşvik programları hazırlanacak.

Bürokraside yaşanan aksaklıklar tespit edilecek

Parlamente Sistem'den, Cumhurbaşkanlığı Sistemi'ne geçilmesinin ardından kamu kurumlarında değişen yapının yeniden gözden geçirilerek özellikle bürokraside yaşanan aksaklıklar tespit edilecek. Her bakanlık kendi bünyesinde personel yapısını

gözden geçirerek, aksaklıkları belirleyecek. Kamu Personel Yasası ihtiyaca göre değiştirilecek.

Tasarruf tedbirleri bakanlıkların ayrılmasını erteledi

Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlıklarının yeniden ayrılması için uzun süredir yapılan çalışmaların tamamlandığı ancak başlatılan tasarruf tedbirlerinden sonra iki bakanlığın ayrılması devlete yeni külfet getireceği görüşleri nedeniyle ertelendiği belirtiliyor.

Ekonomi torbası mayısta gelecek

AK Parti Yönetimi, önceki gün toplanan Merkez Yürütme Kurulu (MYK) toplantısında; Meclis gündeminde bulunan ve önümüzdeki günlerde Meclis gündemine gelmesi beklenen yasal düzenlemeler hakkında bilgi verdi. Buna göre; önümüzdeki günlerde Meclis'e sunulması beklenen Ticaret Yasası (Fahiş fiyat düzenlemesi), 9. Yargı Paketi, Kripto Yasası Temmuz ayından önce yasalaşması sağlanacak. Öte yandan, Hazine Maliye, Çalışma ve Sosyal Güvenlik, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'ndan gelecek ekonomik düzenlemeler içeren torba yasa teklifinin de; Mayıs ayı içerisinde Meclis gündemine gelmesi bekleniyor.

Değişim sonbahara kaldı

Bu süreçte parti politikaları da gözden geçirilecek. Seçimden sonra, teşkilat ve parti yönetiminde beklenen değişimin, sonbaharda gerçekleşeceği ifade ediliyor.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın, 22 Mayıs'ta toplanması beklenen Merkez Karar Yönetim Kurulu (MKYK) toplantısında kongre sürecini başlatacağı, kongre tarihinin en erken Ekim en geç Kasım ayında yapılmasının planlandığı söyleniyor.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın, parti yönetiminde yapacağı değişimi kongreden sonra gerçekleştireceği, bu değişimi sadece genel merkez yönetimiyle sınırlı tutmayacağı, aynı zamanda TBMM Grup yönetimine de yansıtacağı ifade ediliyor. Değişime göre; komisyon başkanlarının da sınırlı bir şekilde değişebileceği dile getiriliyor.

AK Parti kulislerinde kabinede yapılacak değişimin, parti yönetimi ile eş zamanlı olabileceğine dikkat çekiyorlar.

ABD'den Türkiye'deki şirketlere yaptırım kararı!

ABD Maliye Bakanlığı, Rusya'nın Ukrayna savaşı sebebiyle uygulanan yaptırımları ihlal etme çabalarını hedef aldı. Yeni açıklanan yaptırım listesinde, Türkiye'den üç şirket bulunuyor.

ABD Maliye Bakanlığı'ndan yapılan açıklamaya göre yeni yaptırımlarla, Rusya'nın savunma sanayiinin yanısıra kimyasal ve biyolojik silah programları ve Rusya'nın savunma imalatı için önemli malzemeleri sağlayan üçüncü ülkelerdeki şirket ve kişiler hedef alındı.

Dışişleri Bakanı Antony Blinken ve Maliye Bakanı Janet Yellen Çin ziyaretleri sırasında Pekin'i, şirketlerin Rus ordusuna sağladığı destek konusunda uyarıyordu.

Washington Çin, Türkiye ve Birleşik Arap Emirlikleri'ndeki bazı şirketlere yaptırım uygulayarak Moskova'nın Batı ülkelerinin uyguladığı yaptırımları delmesinin önüne geçmeye çalışmıştı.

Toplam 300 şirket, kişi ve kurum

ABD Maliye Bakanlığı ve Dışişleri Bakanlığı'nın açıkladığı yeni yaptırımlarla toplamda yaklaşık **300 şirket, kişi ve kurum** hedef alındı.

Bunların yaklaşık **60'ı Azerbaycan, Çin, Belçika, Türkiye, Birleşik Arap Emirlikleri ve Slovakya**'da yer alıyor.

03.05.24

Maliye Bakanlığı'nın açıklamasında bu ülkelerde yer alan bazı şirketler, Rusya'ya "acil olarak ihtiyaç duyduğu teknoloji ve ekipmanı sağlamakla" suçlanıyor.

ABD'den Ukrayna savaşı ve Navalni'nin ölümü nedeniyle Rusya'ya yüzlerce yeni yaptırım: Listede Türkiye'den firmalar da var

ABD Dışışleri Bakanlığı da Rusya'nın savunma sanayisini desteklemekle suçladığı Çin'deki dört şirketin yanısıra; yüksek öncelikli malzemeleri Rusya'ya sevk etmekle suçladığı Türkiye, Kırgızistan ve Malezya'daki şirketlere yaptırım açıkladı.

Maliye Bakanlığı'na göre, Hong Kong ve Çin'deki bazı şirketler, Rus ordusuna jammer, sensor ve insansız hava aracı motoru sağlamakla suçlanıyor.

Rusya ve Çin'in Washington büyükelçiliklerinden ise yaptırımlarla ilgili bir açıklama gelmedi.

Türkiye'den hangi şirketler listede?

ABD Maliye Bakanlığı'nın açıklamasında, Türkiye'de bulunan **Etasis Elektronik Tartı Aletleri ve Sistemleri Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi**'nin satın aldığı İngiliz makine araç ekipmanını Rusya'daki şirketlere sattığı; Rusya savunma şirketlerine mal tedarik eden ve ABD'nin yaptırım listesinde bulunan Vektor ve Promoil şirketine çok sayıda mal sevk ettiği belirtildi.

Türkiye'de bulunan **AYA Universal Denizcilik Kumanyacılık Liman Hizmetleri İthalat İhracat Limited Şirketi**'nin Rusya'daki KAMAZ şirketine dizel motor parçaları sevk ettiği kaydedildi.

Yine Türkiye'de bulunduğu belirtilen **Alpha Impex İthalat ve İhracat Dış Ticaret Limited Şirketi**'nin 2023 yılı sonunda Rusya'daki kullanıcılara 2 milyon dolar değerinde sevkiyat yaptığı ve bu mallar arasında programlanabilir cihazlar, mikrodevreler ve transistörlerin olduğu belirtildi.

Özgür Özel'den Cumhurbaşkanı Erdoğan ile görüşmesi sonrası ilk açıklama

Son dakika gelişmesi... CHP Genel Başkanı Özgür Özel, Cumhurbaşkanı Erdoğan'la yaptığı görüşme sonrası açıklama yaptı. Özel: "Olumlu bir atmosferde gerçekleşti. Olumlu sonuçlar doğuracağına dair iyimserim. Önümüzdeki günlerde gelişmeleri takip edeceğim. Müzakere ve mücadeleyi birlikte yürüteceğiz." dedi.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, CHP Genel Başkanı Özgür Özel ile AK Parti Genel Merkezi'nde bugün görüştü. Basına kapalı yapılan görüşme, 1 saat 35 dakika sürdü.

Sözcü'de yer alan habere göre Özgür Özel, "Olumlu bir atmosferde gerçekleşti. Olumlu sonuçlar doğuracağına dair iyimserim. Önümüzdeki günlerde gelişmeleri takip edeceğim. Müzakere ve mücadeleyi birlikte yürüteceğiz." dedi.

Oturma düzeni gündeme geldi

Görüşmede oturma düzeni de gündeme geldi. CHP Genel Başkanı Özgür Özel, oturma düzenini doğru bulmadığını söyledi.

Erdoğan'ın bunun üzerine Özel Kalem Müdürü Hasan Doğan'a dönerek, "**En kısa sürede CHP Genel Merkezi'ne 'iade-i ziyarette bulunalım'**" dediği öğrenildi.

03.05.24

Özel görüşmenin AK Parti merkezinde olmasından memnun
Özel'in de bunun üzerine, Cumhuriyet Halk Partisi'ne yapılacak ziyaretten memnuniyet duyacaklarını kaydettiği belirtildi.

Kaynaklar, Özel'in randevunun Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Merkezi'nde verilmiş olmasından memnuniyet duyduğunu ilettiğini, bu konuda Özel Kalem Müdürü Hasan Doğan'ın emeklerine ve Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın ev sahipliğine teşekkür ettiğini ifade etti.

Özel'den mesir macunu

Özel, Erdoğan'a Paşabahçe'nin "Gururla" serisinden "Cumhuriyet Ateşi" isimli objeyi hediye etti. "Cumhuriyet Ateşi", Mustafa Kemal Atatürk'ün genç Cumhuriyet'in Avrupa'ya gönderdiği öğrencilerden Sadi Irmak'a hitaben söylediği **"Sizi birer kıvılcım olarak gönderiyoruz, gür alevler halinde geri dönmelisiniz"** sözünden ilhamla oluşturulmuş bir eser olarak biliniyor.

Özel, ayrıca yanında Manisa'daki Uluslararası Mesir Macunu Festivali'nden getirdiği mesir macunu hediye etti.

Dünya devinin tesisini Şenpiliç devralıyor

Kerim ÜLKER

03 Mayıs 2024 Cuma

Taylandlı CP, Bilecik'teki İleri İşlenmiş Ürünler fabrikasının satışının ardından yeniden varlık satışına karar verdi. Şenpiliç, CP'nin bazı taşınmazlarını devralma kararı aldı. Rekabet Kurumu, CP'nin Bilecik'teki damızlık çiftliği ve kuluçkahanenin Şenpiliç Gıda'ya devrini onayladı.

Türk beyaz et sektörü son dönemde en hızlı zamanlarından birini yaşıyor. Bir yandan şirketler arası satın almalar, bir yandan da hükümet tarafından yapılan düzenlemeler beyaz et sektörünü en hareketli alanlardan biri yapıyor. Son dönemde artan beyaz et fiyatları Ticaret Bakanlığı'nı harekete geçirdi. Bakanlık ihracatı, 1 Mayıs 2024 tarihinden itibaren 31 Aralık 2024 tarihine kadar, aylık bazda maksimum 10 bin ton, toplam ise bu yıl sonuna kadar 80 bin ton şeklinde sınırlandırmıştı.

Sektörde bu tür gelişmeler yaşanırken, satın almalarda da önemli bir işleme resmi kurumlardan izin verildi. Hatırlayacağınız üzere bu yılın mart ayında yazdığım, "Taylandlı dünya devinden Türkiye'de bir satış daha" başlığındaki haberimizde, sektörün önemli oyuncusu CP'nin önemli bir varlığını elden çıkaracağını sizlere duyurmuştuk. Türkiye'ye 1980'li yıllarda adım atan ve o dönem 30 kişiyle işe başlayan Taylandlı dev, ilk olarak 1986 yılında İnegöl'de kurduğu ilk yem fabrikası ile "CP Standart Gıda San.

Ve Tic. A.Ş. " olarak Türkiye' de faaliyetlerine başladı. Türkiye'ye o günden bu yana 100 milyon doları aşan yatırım yapan Taylandlı CP, Bilecik'in ardından yeniden varlık satışına karar verdi. Resmi kurumlara yapılan başvuruyla Şenpiliç, Taylandlı CP Standart Gıda ve Sanayi Anonim Şirketi'ne ait bazı taşınmazları devralma kararı aldı. Rekabet Kurumu'ndan verilen onayla C.P. Standart Gıda San ve Tic. AŞ'nin Bilecik ilindeki damızlık çiftliğinin ve kuluçkahanenin ekipmanı ile birlikte Şenpiliç Gıda'ya devri resmen onaylandı.

Bilecik tesisini de Aspiliç'e satmıştı

Yıllık 1 milyon 200 bin tonun üzerinde de yem üreten CP'nin Türkiye operasyonunda bin 200'den fazla çalışan bulunuyor. 2010 yılında hatırlayacağınız üzere CP, 40 bin metrekare alana 19 milyon dolarlık yatırım ile CP Bilecik İleri İşlenmiş Ürünler fabrikasını kurmuştu. Ocak ayında o tesisi CP, nisan ayında Aspiliç'e 30 milyon dolara satma kararı almıştı. CP'nin Türkiye'de Turgutlu, Ankara, Hendek, Hayrabolu ve Tarsus'ta yem fabrikaları, Turgutlu, Osmaneli ve İnegöl'de kesimhaneleri bulunuyor.

Matlı, Keskinoglu'nu Şenpiliç, Köytür'ü almıştı

Türkiye'de beyaz et sektörü en hareketli gıda şirketlerini barındırıyor. Dünyaca ünlü piliç şirketlerinden Brezilyalı BRF'nin Banvit'i almasıyla küresel oyuncuların da sektöre girdiği beyaz et üretiminde son olarak Bursalı Matlı Holding önemli bir satın alma yapmıştı. Geçen yıl nisan ayında gerçekleşen işlemle Matlı Holding, sektörün en güçlü markalarından Keskinoglu'nu satın almıştı. Yine aynı ay içerisinde Köytür markasının sahibi YEMSEL Tavukçuluk Hayvancılık Yem Hammaddeleri San. ve Tic. AŞ'nin hisselerinin tamamı, Şenpiliç Gıda Sanayi'ye devredilmişti.

37 milyar dolar serveti, 455 bin çalışanı var

Yaklaşık 37 milyar dolarlık servetiyle Tayland'ın en zengini olan Chearavanont ailesi tarafından yönetilen CP'nin açılımı Charoen Pokphand olarak biliniyor. Tayland'ın en büyük özel şirketi olan CP, 13 farklı iş grubunu kapsayan şirketlerinde 21 ülkede yatırımı bulunuyor. Şirketin birlikte çalıştığı 7-Eleven'in 12 binden fazla mağazası yine aileye ait. Telekomünikasyon sektöründe CP Group'un bağlı kuruluşu True Group, 25 milyondan fazla mobil müşterisiyle Güneydoğu Asya'nın en büyük telekomünikasyon şirketlerinden biri. CP'nin toplam çalışan sayısı 455 bin. CP, beyaz eşya işinde dünyanın en büyüğü olarak biliniyor.

Sıradan görünürken kritik hale gelen enflasyon...

Alaattin AKTAŞ

03 Mayıs 2024 Cuma

Eğer bugün hoş bir sürprizle karşılaşmazsak İstanbul Ticaret Odası'ndan sonra TÜİK'ten de sevimsiz bir enflasyon verisi gelecek.

Hani bir dönem “**Doğan görünümlü Şahin**” diye bir kavram vardı ya... Otomobille ilgilenenler iyi bilir. Nisan enflasyonu da işte önemsenme anlamında biraz bu benzetme gibi oldu.

Aylık enflasyonun giderek önemini yitireceği beklenirken birden önceki aylardan daha fazla konuşulacak bir nisan enflasyonu karşı karşıya kaldık.

Oysa her ne kadar mayısta yıllık enflasyonda zirve görüleceğini biliyorsak da son zamanlarda aylık seyrin pek fena gitmeyeceği gibi bir umut doğmuştu.

Gerçi Merkez Bankası aylık gidişatın hiç de iyi olmadığı konusunda peş peşe sinyaller veriyor, uyarılarda bulunuyor ve adeta “**Aman dikkat**” diyordu ama kabul edelim ki onlar da bunun gereğini yerine getirmiyordu.

Enflasyonda gidişat pek iyi değilse bunun gereğini yapacak olan bir başka kurum muydu ki? Gidişat iyi değildi ama Merkez Bankası “**parasal sıkılaştırmanın etkileri geç görülür**” tezine sarılmıştı ve beklemeyi tercih ediyordu ya da etmek zorunda kalmıştı.

Para Politikası Kurulu'nun geçen haftaki toplantısından sonra yapılan açıklamayı okuyunca yazıma “**Faizi artırmak iyi olurdu da, anlayın işte**” başlığını zaten bu yüzden uygun görmüştüm.

Merkez Bankası tehlikenin farkında

Bazı değerlendirmeleri ve İstanbul Ticaret Odası'nın önceki gün açıkladığı nisan ayı artışını yan yana getirince görüyoruz ki aslında Merkez Bankası uzunca bir süredir gidişattan rahatsız. Gelin sırayla gidelim...

- Merkez Bankası son aylardaki PPK açıklamalarında ısrarla politika faizinin öyle kısa vadede düşürülemeyeceğine vurgu yapıyor. Merkez Bankası sanki peşin peşin mesaj veriyor, "**Faiz indirimini uzunca bir süre aklınıza bile getirmeyin**" diye.
- Faizi indirilmemesi gerektiğini söyleyen Merkez Bankası, her an yeni artışlara da hazır olunması gerektiğinin altını çiziyor. "**Enflasyonda belirgin ve kalıcı bir bozulma öngörülmesi durumunda para politikası duruşu sıkılaştırılacaktır.**" Ama işte bu yaklaşım en azından son ay sözde kaldı. Dün de hatırlattım; Merkez Bankası geçen ayki PPK toplantısına ilişkin açıklamasında mart ayı enflasyonunun eğilim olarak zayıflamaya işaret ettiğini, ancak bu zayıflamaya rağmen enflasyonun öngörülenden yüksek geldiğini ifade etti. Unutmayalım mart enflasyonu yüzde 3.16 düzeyindeydi. Şimdi, bugünkü oran daha yüksek gelirse ne olacak? Merkez Bankası herhalde nisanda marttakinden daha yüksek bir oran beklemiyor. Ama ya öyle olursa? Yüzde 3.16'ya bile "**düşme eğiliminde ama yüksek**" diyen Merkez Bankası, 3.16'dan daha yüksek bir oran karşısında yine "parasal sıkılaştırmanın etkileri geç görülür" tezine mi sarılacak. Merkez Bankası köşeye sıkışıyor!
- Çok muhtemeldir ki Merkez Bankası birkaç aydır aylık enflasyonun nasıl seyredeceğini görüyor. Seçimden önce martta politika faizinin 5 puan artırıldığını unutmayalım. Gerçi o artış enflasyonla mücadeleden çok döviz kurundaki hızlı artışı tutmak içindi ama enflasyonla mücadele yönü de tabii ki vardı. Nisanda kur talebi kırılmıştı, Merkez Bankası enflasyondaki tehlikeyi gördüğü ve yukarıda belirttiğim gibi PPK metninde bu tehlikeyi açıkça belirttiği halde faize dokunmadı, belki daha doğrusu dokunmasına izin verilmedi.
- Mezarlıktan geçerken ıslık çalıyorduk ki İstanbul Ticaret Odası'nın yüzde 4.89'luk oranı geldi. Hep söylüyorum; İTO'nun oranı ile TÜİK'in oranı bire bir aynı olmaz, zaten bu beklenmez bile, iki endeks birçok yönden birbirine benzemez ama yine de İTO'nun oranı bir öncü göstergedir. Özellikle gıda başta olmak üzere bazı gruplarda birbirine yakın oranlar beklenir. Dolayısıyla İTO'nun oranıyla birlikte TÜİK'ten bugün görece düşük oran bekleyenler bir anda tahminlerini revize etmek durumunda kaldı.

Nisan oranı her türlü tartışılacak

TÜİK'in bugün açıklayacağı oran, mutlaka ama mutlaka bir takım tartışmaları beraberinde getirecek.

Çok düşük bir oran açıklarsa TÜİK biraz daha güven kaybedecek. TÜİK öyle bir duruma sürüklendi ki, aylık yüzde 9'lar civarında enflasyon açıkladığı geçen yılın

03.05.24

temmuz ve ağustosunda bile eleştirildi. TÜİK, enflasyon hesaplayan tüm kurumlardan yüksek oran açıkladığında da eleştirilerden kurtulamadı.

Bu eleştirilerde haklılık payı büyük, bazı eleştiriler ise anlamsız.

Ama burada TÜİK'e ve bağlı olduğu siyasilere de büyük görev düşüyor. Hiç kimsenin aklına herhalde **“Vatandaşın bu güvensizliğini tümüyle gideremeyiz ama hiç olmazsa azaltmak için bir çalışma yürütelim, bir çalışma yapalım, şu kurumu kamuoyuna tanıtmak için bir çaba gösterelim”** düşüncesi gelmiyor. Ya da daha kötüsü böyle bir düşünce akıllara geliyorsa bile kamuoyu tepkisi önemsenmediği için bu konuda adım atılmıyor.

TÜİK yüksek sayılabilecek bir oran açıklasa eleştirilerden yine kurtulamayacak da bu sefer başka boyutta bir tartışma başlayacak. Böyle bir durumda Merkez Bankası'nın para politikası tartışma konusu olacak ve 23 Mayıs'taki PPK toplantısında faizin artırılması gerekliliği daha yüksek sesle dile getirilecek. Tabii ki nisanın faiz artırılmadan geçilmiş olmasına dönük eleştiriler de artacak.

Kamuda nereden tasarruf etmeliyiz sorusuna cevap: Sayıştay raporları

Prof.Dr. Burak ARZOVA

03 Mayıs 2024 Cuma

Kamuda tasarruf konusu sürekli gündemde tutulması gereken bir konu...

Enflasyonla mücadelede Merkez Bankası yavaş kaldığı, sıkılaştırma adımlarını gecikmeli attığı yönünden eleştirilse bile yine de rasyonel politikalar adına adımlar atıyor. Para politikası yönünde rasyonelleştirme var ve ağır aksak da olsa devam edecek gibi duruyor.

Fakat Maliye Politikası için aynı şeyi söyleyebilmek mümkün değil. Uzun zamandır kendimce hem buradan yazıyorum hem de her söz imkânı bulduğum mecradan dile getiriyorum. Kamuda tasarruf şart, kamunun bu şekilde bir boş vermişlik ve savurganlıkla geniş kesimleri enflasyonla mücadele edildiklerine inandırabilmesi mümkün değil.

Hem Hazine ve Maliye Bakanı'nın hem de Cumhurbaşkanı Yardımcısı'nın açıklamalarından anladığım; üzerinde çalışılmış, uzlaşmış bir tasarruf planı yok. Belli ki kamuoyunun tepkisi bu yönde oluşmasa tasarrufa yönelik bir niyet de çok fazla yokmuş.

Olayı verimlilik artışı ya da üç beş arabadan tasarruf etmek yönüne çekmek sanırım en yalın ifadeyle 'tasarruf konusunun sulandırılması' anlamına gelir.

Oysa elimizde tasarruf yapılabilecek alanların neler olduğunu, hangi alanlardan kamunun yaptığı harcamalara ilişkin bilgisinin olmadığını bize sunan çok değerli bir kaynak var: Sayıştay Raporları

Hafta başında Nasıl Bir Ekonomi TV'de de söylemiştim ama söz uçar yazı kalır misali yazılı olarak da bir kere daha ifade etmek istedim.

Sayıştay çok önemli bir kurum. Anayasa'nın 160'uncu maddesine göre Sayıştay, merkezî yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının bütün gelir ve giderleri ile mallarını TBMM adına denetlemek ve sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamak ve kanunlarla verilen inceleme, denetleme ve hükme bağlama işlerini yapmakla görevli.

03.05.24

Gücünü Anayasa'dan alıyor. Anayasa'ya pek de uyulmayan bir ülkede ne kadar güçlü o da bir ayrı tartışma konusu elbette ama yine de en etkili denetim organı.

Mahallî idarelerin hesap ve işlemlerinin denetimi ve kesin hükme bağlanması da Sayıştay tarafından yapılmakta.

Şimdi neden bu kadar Sayıştay'ı anlattım diye belki merak edenler olabilir. Kamuda nasıl harcama yapılıyor? Neler eksik diye hafta sonu Sayıştay raporlarına bir göz attım.

2020 yılı Sayıştay raporlarına bir baktım sonra da 2022 yılı raporlarına böylece iki yıl ara ile bir karşılaştırma yapma imkânım da oldu kendimce.

Hemen belirtmem lazım ki bazı kurumlara yönelik denetim raporlarının hacmi küçülmüş bu geçen iki yılda. Örneğin çokça gündemde olan Diyanet İşleri Başkanlığı'na ilişkin 2020 denetim raporu daha kapsamlı ve birçok tespit içeriyorken 2022 yılında rapor hacmi 12 sayfaya kadar düşmüş. Genel geçer kelimeler kullanılmış. Muhasebe ilke ve kaidelerine uyulduğu vs. belirtilmiş.

Raporlarda önceki yıllarda tespit edilen hususlara ilişkin nasıl ilerleme sağlandığı ya da sağlanmadığının da bence ayrıca bir bölümde belirtilmesi gerekir. Fikri takip bunu gerektirir.

Bunlar benim küçük eleştirilerim ancak hep nerede tasarruf yapılacak çalışıyoruz deniyor ya işte bu raporlar birer küçük hazine.

Örneğin 2022 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu'nda kendimce önemli gördüklerimi aşağıda sizlere sunuyorum. Ben bu tespitlere çok ama çok şaşırdım.

'Yorumsuz' olarak aynen raporda geçtiği şekliyle bırakıyorum:

1- Ticaret Bakanlığı tarafından kullanılan, gümrük kapılarının Yap-İşlet-Devret modeliyle yaptırılması/modernize edilmesi amacıyla imzalanan uygulama sözleşmeleri kapsamında işletme süresince elde edilen kantar gelirlerinden bakanlık payına düşen kısmın toplandığı hesap ile bakanlık iç ticaret hizmetlerini geliştirmek üzere odalar, borsalar ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği bütçelerinden her yıl ayrılan paylardan oluşan "İç Ticaret Hizmetlerini Geliştirme Payı Hesabı'nın", kamu idaresinin malî raporları içerisinde gösterilmediği tespit edilmiştir.

2- Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından tarımsal uygulamaların desteklenmesi amacıyla tarımsal amaçlı kooperatiflerin uyguladığı projelere düşük faizle uzun vadeli kredi kullanılmaktadır. Söz konusu krediler bakanlık tarafından kullanılmakta, kredi geri ödemeleri Ziraat Bankası tarafından tahsil edilmektedir. Bakanlık ile banka arasında koordinasyon olmaması nedeniyle krediler için yapılan tahsilatın hangi kooperatiflere ait olduğu, tahsilatın ne kadarının anapara, kredi faizleri veya gecikme

cezalarına mahsuben yapıldığı takip edilememektedir. Hangi kooperatiflere ne şartlarda kredi verildiği bilgileri ve verilen bu kredilerin geri dönüşlerine ilişkin yeterli veriye ulaşılamadığından, Tarım ve Orman Bakanlığı'na tahsis edilmiş ödeneklerden bugüne kadar verilen kredilerin ne kadarının geri ödendiği ne kadarının ödenmediği veya zamanında ödenmediği bakanlıkça bilinmemekte ve izlenememektedir.

3- Denetimlerde, iptal edilen yatırım teşvik belgeleri kapsamında yararlanılan destek unsurlarının geri alınmasına ilişkin olarak bazı vergi dairelerince işlem yapılmadığı, yararlanılan destek unsurunun birden fazla vergi dairesi müdürlüğünü ilgilendirmesi nedeniyle ne kadar tutarda istisnadan ya da indirimden yararlandığının tam olarak belirlenemediği tespit edilmiştir. İptal edilen yatırım teşvik belgeleri kapsamında yersiz olarak sağlanan destek unsurlarının geri alınmaması kamunun gelir kaybına uğramasına ve yatırımların arzu edilen/planlanan şekilde tamamlanamamasına sebep olmaktadır.

4- Denetimlerde bazı kamu idarelerinde; Bilimsel araştırma projelerinin finansmanı için tahsis edilen kaynakların, bilimsel araştırma projesi tanımına ve amacına uygun olmayan yerlerde kullanıldığı tespit edilmiştir.

5- Denetimlerde bazı belediye şirketlerinde, şirket çalışanları ile bunların aile fertleri için özel sağlık sigortası yaptırılarak poliçe bedellerinin şirket bütçesinden ödendiği tespit edilmiştir.

6- Denetimlerde, bazı il özel idareleri bütçelerinden köylere yönelik hizmetlere ilişkin yapım, bakım ve onarım işleri, bölünmüş yol, elektrifikasyon, köy yolu, içme suyu, sulama suyu ve kanalizasyon yatırımları dışındaki işler için de köylere hizmet götürme birliklerine aktarmalar yapıldığı ve köylere hizmet götürme birliklerine yapılan aktarımların yatırım planı, yıllık çalışma programı ve uygulama projelerine dayanmadığı tespit edilmiştir.

Yerimin kısıttı nedeniyle önemli gördüklerimin tamamını buraya alamadım.

Ancak nereden tasarruf yapacağını düşünenlere yılın ikinci yarısını beklemeden hemen tasarrufa başlayacakları alanlar çok net veri olarak duruyor.

Bunlar denetime tabi kamu kurumlarından tespit edilenler, ama turpun büyüğü KÖİ Projeleri'nde. Orada da tasarruf edecek alanlar fazlasıyla var.

Madem herkesten fedakârlık isteniyor, müteahhitlerimiz de bunun gerisinde kalmamalı.

Ne dersiniz?

Üretimi caydırdı tüketimi caydıramadı

Naki BAKIR

03 Mayıs 2024 Cuma

Sıkı para esaslı ekonomik programın uygulandığı Haziran 2023'ten bu yana sanayi başta ekonomide üretim azmine işaret eden ara malı/hammadde ithalatı aylar itibarıyla sürekli düşüş, tüketim malı ithalatı ise kesintisiz artış trendi izledi.

Geçen yıl ikinci yarıdan itibaren başlatılan ve temel hedeflerinden biri de cari açığı küçültmek olan ekonomik program kapsamında "sıkı para" politikasının uygulandığı son on ayda, ekonominin üretim ayağındaki canlılığı gösteren hammadde/ara malı ithalatı azalmaya; nihai tüketim mallarının ithalatına ödenen fatura ise büyümeye devam etti.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) geniş ekonomik kategorilerin sınıflaması (BEC) bazındaki dış ticaret verilerine göre, üretime yönelik yapılan ve yıllar itibarıyla ithalat faturasında en büyük kalemi oluşturan ara malı (hammadde) ithalatında başlamış olan yavaşlama, yeni dönemde yerini kesintisiz düşüslere bıraktı.

	Geniş ekonomik grupların sınıflamasına göre ithalat					Tük. malı/ top. ith. (%)				
	Aylık ithalat hacmi (Milyar \$)									
	TOPLAM İTHALAT	Yatırım Malı	Ara Malı	Tüketim Malı	Diğer İthalat					
						Aylar itibarıyla yıllık değişim (%)				
						TOPLAM İTHALAT	Yatırım Malı	Ara Malı	Tüketim Malı	
Mayıs 23	34.115,4	4.768,1	25.222,2	4.107,4	17,8	15,3	50,7	4,9	74,9	12,0
Haziran 23	26.061,9	3.830,7	18.556,0	3.637,9	37,3	-17,5	19,7	-27,9	37,8	14,0
Temmuz 23	32.294,4	5.137,2	22.431,7	4.712,8	12,7	10,5	55,1	-4,7	99,6	14,6
Ağustos 23	30.256,6	4.511,5	21.599,6	4.131,4	14,1	-7,0	19,7	-16,5	44,0	13,7
Eylül 23	27.498,1	4.103,0	19.594,4	3.775,3	25,4	-14,6	14,9	-24,2	37,2	13,7
Ekim 23	29.387,9	4.613,1	20.034,2	4.726,9	13,7	0,6	37,2	-13,5	78,0	16,1
Kasım 23	28.915,5	4.881,9	19.549,7	4.463,9	20,0	-5,7	31,3	-17,5	39,7	15,4
Aralık 23	29.034,6	4.922,6	19.816,1	4.287,1	28,9	-11,0	9,3	-19,8	26,6	14,7
Ocak 24	26.180,4	3.677,2	19.155,2	3.305,3	42,8	-22,1	-0,2	-29,0	13,6	12,6
Şubat 24	27.853,2	4.392,2	19.176,2	4.271,1	13,7	-9,2	23,9	-19,1	25,9	15,3
Mart 24	29.911,7	4.332,4	20.907,4	4.630,8	41,2	-6,3	-9,2	-10,1	19,2	15,5

03.05.24

Mayıs 2023'te önceki yılın aynı ayına göre yüzde 4,9 artışla 25,2 milyar dolara çıkmış olan aylık ara malı ithalatı, genel seçimler sonrası kurlarda hızlı yükselişin başladığı Haziran 2023'te yıllık bazda yüzde 27,9 oranında sert bir düşüşle 18,6 milyar dolara geriledi. Söz konusu ithalat, izleyen aylarda da sürekli düşerek mayıstaki hacmin hep altında seyretti.

Yeni dönemde, ara malı ithalatında özellikle Eylül 2023'te yüzde 24,2 ve Ocak 2024'te yüzde 29'la sert düşüşler yaşandı. Bu dönemde 19,2 milyar dolarla 22,4 milyar dolar arasında seyreden aylık ara malı ithalatı Mart 2024 itibarıyla da 20,9 milyar dolarla geçen yılın aynı ayındaki düzeyin yüzde 10,1 altında kaldı. Ara mallarının toplam ithalat içinde geçen yıl mayıs ayında yüzde 73,9 olan payı izleyen dönemde sürekli düşerek bu yıl şubatta yüzde 68,8'le yeni dönemin en düşük düzeyini gördü, martta ise yüzde 69,9 düzeyinde oluştu.

Son on ayda tüketim malı ithalatı (Milyon \$)	
Binek otomobiller	15.970
Dayanıklı tüketim malları	6.823
Yarı dayanıklı tüketim malları	6.486
Dayanıksız tüketim malları	5.450
Esası yiyecek ve içecek olan işlenmemiş tüketim malları	2.259
Esası yiyecek ve içecek olan işlenmiş tüketim malları	3.398
Motor benzini ve diğer hafif yağlar	613
Sanayii ile ilgili olmayan taşıma araç ve gereçleri	924
TOPLAM	41.922,4

İthal tüketime devam

Yeni ekonomik politikaların geçerli olduğu 2023'ün ikinci yarısından itibaren nihai tüketim mallarının aylık ithalatı ise son aylarda kısmen hız kesmekle birlikte artış ivmesini korudu.

Mayıs 2023'te önceki yılın aynı ayına göre yüzde 74,9'luk artışla 4,1 milyar dolar düzeyinde gerçekleşen aylık tüketim malı ithalatı, kurlarda dalgalanmanın başladığı haziranda hız kesmekle birlikte yüzde 37,8'lik bir artışla 3,6 milyar dolar olurken, kurlarda yükselişin hızlanmasına rağmen temmuzda yüzde 99,6 artarak 4,7 milyar dolarla en yüksek aylık düzeylerinden birini gördü. İzleyen dönemde kesintisiz artış süreci devam eden tüketim malı ithalatında en yüksek aylık düzey 4,7 milyar doların üstü ile Ekim 2023'te görüldü. Söz konusu ithalat anılan ayda yüzde 78'le aylar itibarıyla yeni dönemin en yüksek ikinci artışını kaydetti. İzleyen aylarda ise tüketim malı ithalatında yıllık artışlar kısmen hız kesti.

Tüketim malı ithalatı kasımda yüzde 39,7 artışla 4,5 milyar, aralıkta yüzde 26,6 artışla 4,3 milyar, bu yıl ocakta yüzde 13,6 artışla 3,3 milyar, şubatta yüzde 25,9 artışla 4,3 milyar ve martta yüzde 19,2 artışla 4,6 milyar dolar oldu. 2023'ün mayıs ayında tüketim mallarına ödenen kısmın toplam ithalat faturası içinde yüzde 12 olan payı, izleyen aylarda yükselerek Ekim 2023'te yüzde 16,1'le en yüksek düzeyini gördü. Aylar itibarıyla önceki dönemin hep üstünde seyreden tüketim malı ithalatının toplamdaki payı bu yıl mart ayında da yüzde 15,5 düzeyinde oluştu.

On aylık gerçekleşme

Ekonomide yeni dönem olan son on ayın toplamında 287,4 milyar dolara ulaşan toplam ithalatın yüzde 69,8 oranındaki 200,8 milyar dolarını ara malları, yüzde 14,6 oranındaki 41,9 milyar dolarını ise nihai tüketim malları oluşturdu. Sıkı para politikasının dozu giderek artırılarak uygulandığı son on ayda ithal tüketime ödenen fatura büyüme ivmesini sürdürürken, sanayi başta olmak üzere ekonominin üretim ayağında kullanılacak ara mallarının ithalatının sürekli düşen bir seyir izlediği dikkati çekti. Bu arada son on ayda 44,4 milyar dolar olarak gerçekleşen yatırım malı ithalatı da toplam ithalatta yüzde 15,5'le tüketim mallarına yakın bir pay aldı. Buna göre tüketim mallarına ödenen fatura, ileride üretim ve istihdam yaratacak yatırımlar kapsamında ithal edilen makine, alet, bilgisayar ve diğer ekipmanlar için ödenen tutarı yakaladı.

İthal otoyaya 10 ayda 16 milyar dolar

Haziran 2023-Mart 2024 dönemini kapsayan son aydaki tüketim malı ithalat faturasının yaklaşık 16 milyar dolarla üçte birden fazlasını ithal otomobillere ödendi. Binek otomobil ithalatı için ödenen aylık fatura bu dönemde 1,4-2 milyar dolar arasında değişti.

Ancak otomobil ithalat faturasındaki büyüme son aylarda baz etkisiyle hız kesti. 2023 yılında Çin ve Avrupa ülkelerinden çok sayıdaki elektrikli otomobil markasının art arda Türkiye pazarına girmesi, özellikle ilk yarıda aylık ithalat faturasını rekor düzeyde büyütüştü. Mayıs 2023'te yıllık bazda yüzde 165 artışla 1,6 milyar dolar olan aylık otomobil ithalatı, temmuzda yüzde 289'luk rekor artışla 2 milyar doları geçmişti. İzleyen dönemde bunun altına gerileyen aylık tutar bu yıl ocak ayında 1 milyar dolar dolayına indi, şubat ve mart aylarında ise 1,4 milyar dolar olarak gerçekleşti.

Otomobil ithalatında yıllık bazda artışlar şubatta yüzde 28'e, martta yüzde 14'e geriledi. Son on ayda ithal tüketimde otomobiller dışında en büyük kalemi ise dayanıklı ve yarı dayanıklı tüketim malları oluşturdu. Bu dönemde dayanıklı tüketim malı ithalatı 6,8 milyar, yarı dayanıklı tüketim malı ithalatı 6,5 milyar dolar oldu. Dayanıksız tüketim mallarının ithalatına da 5,5 milyar dolar ödenirken, esası yiyecek içecek olan işlenmiş-işlenmemiş mallar, motor benzini ve diğer hafif yağlar ile sanayi ile ilgili olmayan tüketim malı niteliğindeki taşıma araç ve gereçlerine ödenen toplam döviz de 7 milyar dolar dolayında gerçekleşti.

Enflasyon mu? “Nasıl olsa temmuzda düşecek!” ...

Ferit Barış PARLAK

03 Mayıs 2024 Cuma

ODTÜ İktisat Bölümü 1'inci sınıf öğrencisi sormuş, dünkü yazımın ardından:
“...Üretim artışıyla enflasyonun düşebileceğini söylüyorsunuz...”

Artan üretim, talebin de düştüğü bir süreçte, daha yüksek bir arz ve çöp anlamına gelmez mi?”

Ekonomi, birçok parametreye bağımlı, ama karmaşık olmayan bir bilim...

Her gün yaşadığımız/gördüğümüz/yaptığımız/yapmaktan kaçındığımız/yapmaya üşendiğimiz bu parametreler arasında bağlantı kurmak da zor değil...

Biraz matematik bilgisi, biraz mantık/merak/analiz/sorgulama yeterli...

Bu nedenle, İktisat Bölümü 1'inci sınıf öğrencisinden (kolaycılığın tavan yaptığı günümüzde..) bu soruyu almak, umut verici/sevindirici...

Enflasyonun; Dünya halklarının/üreticilerinin ihtiyacını baz alan, Dünyadaki üreticiler ile rekabet edebilen, Çevresi olanın değil, geliştirenin/çalayanın desteklediği bir üretim anlayışı/artışıyla; Vatandaşa/yatırımcılara **maliyet/vergi/ödeme garantisi yükleyen değil**, “maliyet düşüren” altyapı (demiryolu, denizyolu gibi...) yatırımlarıyla düşürülebileceğine dikkat çekiyorum...

Bu üretim anlayışıyla: Üretilen ürün, çöp olmaktan çıkarılabilir;

03.05.24

Yüksek arz dış talebe yönlendirilebilir; Stok ve maliyetleri düşürülebilir...

Ve sadece bu gerçekçi/verimlilik temelli üretim yapısıyla: Döviz girdisi sağlanarak **döviz/borçlanma ihtiyacı** azaltılabilir ve dolayısıyla **kur fiyatlarında da, faizlerde de, enflasyonda da düşüş** sağlanabilir...

VELHASIL

Bugün, enflasyon verileri açıklanacak...

Ve verdiği/vereceği tahribat yüksek olsa da, fazla sorgulanmayacak...

“Nasıl olsa temmuz/ağustosta düşecek!” düşüncesi, hâkim olacak...

Ya sonra?

Sonranın iyi olması için, birçok alanda yapısal değişim gerekiyor...

Örnek mi? ODTÜ'lü arkadaşım gibi, çevresinde/dünyada olup biteni anlamaya/sorgulamaya/soruna ve çözüme odaklayan bir eğitim yapısı inşa etmek **ihtiyaç/öncelik/zorunluluk arz ediyor...**

Abdulkadir Selvi

Erdoğan: En kısa sürede CHP Genel Merkezi'ni ziyaret etmek istiyorum

GÖZLER Cumhurbaşkanı Erdoğan ile CHP Genel Başkanı Özgür Özel arasındaki görüşmeye çevrilmişti.

Kılıçdaroğlu'nun Cumhurbaşkanı Erdoğan'la 8 yıl önce görüştüğü dikkate alındığında bu görüşmenin neden heyecan uyandırdığı daha iyi anlaşılır.

Erdoğan ile Özgür Özel arasında sağlanan diyalog siyasette yeni bir iklimin oluşması beklentisini doğurduğu için bu kadar ilgi gördü.

SICAK DİYALOG

Erdoğan, Özgür Özel görüşmesine gelince 1 saat 35 dakika süren görüşme beklenenden de öte olumlu bir havada geçiyor.

Cumhurbaşkanı Erdoğan konuğunu asansörün kapısında karşılıyor.

İkili arasında kameralara da yansıyan şu diyalog yaşanıyor:

-Hoşgeldiniz.

-Merhabalar hoş bulduk efendim.

-Nasılsınız?

-Çok teşekkür ederim Sayın Cumhurbaşkanım.

CUMHURİYET ATEŞİ

03.05.24

Cumhurbaşkanı Erdoğan konuğuna çay, bitki çayı ve çikolata ikram ediyor. Özgür Özel de Erdoğan'a kaidesi Toros mermerinden olan camdan 'Cumhuriyet Ateşi' biblosu ve Manisa'nın ünlü Mesir macununu ikram ediyor.

BOŞ KOLTUK ESPRİSİ

Görüşmede 'boş koltuk' ilgi odağı olmuştu. CHP Genel Başkanı Özgür Özel'in boş koltuğu göstererek espri yaptığı öğrenildi. Özgür Özel'in oturma düzenine itiraz etmesi üzerine MHP Lideri Bahçeli ile görüşmede de aynı düzenin uygulandığının anlatıldığı ifade edildi. Erdoğan'ın CHP'yi ziyaret ederek bu durumu telafi etmeyi önerdiği öğrenildi.

ERDOĞAN'DAN CHP'Yİ ZİYARET

Görüşmeden Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın memnun kaldığı ve "En kısa sürede CHP Genel Merkezi'ni ziyaret etmek isterim" dediği öğrenildi. Özgür Özel'in de buna "Memnuniyetle, bekleriz" diye yanıt verdiği ifade edildi.

GEZİ VE 28 ŞUBATÇILAR

Görüşmede Özgür Özel'in Çetin Doğan'ın sağlık durumu üzerinden 28 Şubatçıların durumunu gündeme getirdiği ifade edildi. Özgür Özel'in sağlık durumu kötü olan 28 Şubat mahkumlarının affedilmesini gündeme getirdiği öğrenildi. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın ise "Değerlendirelim" diye karşılık verdiği ifade edildi.

GEZİ MAHKUMLARI

Özgür Özel'in, Can Atalay ve Osman Kavala üzerinden Gezi mahkumlarının yeniden yargılama konusunu gündeme getirdiği öğrenildi. Özgür Özel'in AİHM ve Anayasa Mahkemesi kararlarının uygulanması ve yeniden yargılama talep ettiği ifade edildi. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın ne yanıt verdiği ise öğrenilemedi. Erdoğan, Özgür Özel'le görüşmeden sonra Adalet Bakanı Yılmaz Tunç'u AK Parti Genel Merkezi'ne çağırarak kısa bir görüşme yaptı.

15 TEMMUZ'A TİYATRO DEMEDİM

Görüşme sırasında 15 Temmuz darbe girişiminin de gündeme geldiği öğrenildi. Özgür Özel'in, "Ben hiçbir zaman 15 Temmuz'a tiyatro demedim" dediği ifade edildi. Özgür Özel 15 Temmuz gecesi Meclise gelerek darbeye karşı direnen milletvekillerinden biriydi. 15 Temmuz'a "kontrollü darbe" diyen Kılıçdaroğlu'ydu.

DİYALOG İÇİNDE OLALIM

Görüşmenin sonunda iki lider "Diyaloğu koparmayalım. Ülkenin lehine olan iç ve dış meselelerde diyalog içinde olalım" diyor.

ANAYASA İÇİN NE DEDİ

Görüşmede yeni anayasa konusunun da gündeme geldiği öğrenildi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın yeni anayasa yapılması konusundaki teklifine Özgür Özel'in, "Biz yeni anayasayı öncelikli mesele olarak görmüyoruz. Türkiye'nin daha öncelikli meseleleri var. Türkiye'nin daha temel meseleleri var. Öncelikli olarak onlara eğilmek gerektiğine inanıyoruz" diye karşılık verdiği öğrenildi.

EKREM İMAMOĞLU, ÖZGÜR ÖZEL'E OPERASYON ÇEKİYOR

"YEREL seçimlerden önce CHP'nin tek lideri vardı; o da Ekrem İmamoğlu. Seçimlerden sonra üç lider adayımız oldu. Bizi Ekrem İmamoğlu'na mahkûm olmaktan kurtardı. Seçimler Özgür Özel'in konumunu pekiştirdi, denkleme kattı. Artık Ekrem İmamoğlu, Mansur Yavaş ve Özgür Özel gibi üç alternatifimiz oluştu..."

Seçimlerden sonra CHP'de buna benzer analizler yapıldı.

KILIÇDAROĞLU'NUN HIRÇINLIĞI

Özgür Özel'in seçimlerden önce aktivist gibi bir havası vardı. Seçim başarısından sonra ise o gitti, devlet adamı kimliği ağır basan bir Özgür Özel geldi. Hırçın aktivist kimliğine ise Kemal Kılıçdaroğlu döndü. ♦Kılıçdaroğlu tecrübeli bir politikacı olmasına rağmen ergen psikolojisiyle yanlış üstüne yanlış yapmaya devam ediyor.

İMAMOĞLU'NU TEDİRGİN ETTİ

Burada Kılıçdaroğlu'nun hatalar zincirini yazıp dökerek değilim. Özgür Özel'in diyaloga açık bir liderlik sergilemesi onu Ekrem İmamoğlu ve Mansur Yavaş'a göre bir adım daha ileriye çıkardı.

Bu durumun en çok Ekrem İmamoğlu'nu tedirgin ettiği gözleniyor. Belli ki Özgür Özel'i hafife almış. Onun güçlü bir liderlik göstereceğini düşünmemiş.

PENALTIYI KİM ATACAK

Özgür Özel de adımlarını ona göre attı. 5 Nisan tarihinde, "Maç 2-2 berabere, dakika 90+2, 3 dakika uzatma verilmiş, takım penaltı kazanmış, penaltıyı kim atacak? O kararı kim verecek? Teknik direktör verecek" demişti.

Çünkü o takım kaptanı olarak sahaya çıkıp, gol atması için tüm takımın kendisine çalışmasını beklerken, penaltıyı ben atacağım havasına girmişken Özgür Özel'in penaltıyı Ekrem İmamoğlu atacak demek yerine bu takımın teknik direktörü benim, penaltıyı kimin atacağına ben karar vereceğim mesajı İmamoğlu'nu rahatsız etti.

Ekrem İmamoğlu, Özgür Özel'i seçtiği için ondan "Cumhurbaşkanı adayımız Ekrem İmamoğlu" diye açıklama yapmasını bekliyordu. Ancak Özgür Özel'in, 8 Nisan'da Yavuz Donat'a cumhurbaşkanı adaylığı konusunda yaptığı açıklama ise Ekrem İmamoğlu'nun tüylerini diken diken etmeye yetti. Özgür Özel, "Şu anda takımda iki forvet var. Biri Mansur Yavaş, diğeri Ekrem İmamoğlu. Teknik direktör,

03.05.24

'Penaltıyı ben atacağım' demez. En formda oyuncusuna attırır. Günü geldiğinde arkadaşlarımızdan biri cumhurbaşkanı adayı olacak" dedi.

Böylece Ekrem İmamoğlu'na tek forvet sen değilsin bir de Mansur Yavaş var hatırlatmasında bulundu.

ÖZGÜR ÖZEL'İ SABOTE ETTİ

Tüm planlarını 2028'de cumhurbaşkanı adaylığı üzerine kuran Ekrem İmamoğlu'nun Özgür Özel'in tavrındaki değişiklikten dolayı rahatsız olduğu bir sır değil.

Özgür Özel'in, Cumhurbaşkanı Erdoğan ile diyalog kurarak bir adım öne çıkması Ekrem İmamoğlu'nun harekete geçmesi için yetti.

1- Erdoğan- Özgür Özel görüşmesi öncesinde CNN International'a röportaj vererek Cumhurbaşkanı Erdoğan'ı hedef aldı.

GENEL BAŞKANA TALİMAT

2- Erdoğan-Özel görüşmesinden 24 saat önce Ekrem İmamoğlu'na yakın isimlerden CHP Grup Başkanvekili Gökhan Günaydın, CHP'ye yakın bir kanalda yayına çıkarak "Genel Başkan'a Erdoğan'la görüşmeye giderken yanına diplomat kökenli birini almasını söyledim. Görüşmede notları tutması için" dedi. Eski Büyükelçi Namık Tan, Özgür Özel'e eşlik etti.

GÜVENMİYORUZ MESAJI

Grup Başkanvekili, Genel Başkanı'na talimat veriyor. Bu ne demek? Biz sana güvenmiyoruz. Konuştuklarınızı yazılı olarak kayıt altına alın. Biz de ne konuştuğunuzu kontrol edelim demektir.

Esfender KORKMAZ

İktisatta çıkmazlar

İktisadın en büyük çıkmazı, çoğu iktisadi düşüncenin teoride kalması ve uygulamada geçersiz olmasıdır. Bir fizikçi veya bir kimyacının teorisini laboratuvarlarda test etme imkânı vardır. İktisatçının laboratuvarı insan ve sosyal hayattır. Ama insan ve sosyal hayatın çok sayıda bileşenleri vardır. İnsan psikolojisi, sosyal yapı, işletmeler, üretici ve tüketici, işçi-işveren ilişkileri gibi.

Marksizm, iktisadi düşüncede çığır açmış, insanın özgürleşmesi ve refahı gibi yüce bir düşünceye dayanan, toplumsal değişme teorisidir. **Karl Marx** ve **Friedrich Engels**'in teoride iyi niyetlerine rağmen, uygulamada insanlık 70 yılını heba etmiş ve Stalin gibi diktatörler doğurmuştur.

Öte yandan iktisatta politika üretmek için, iktisatçının teori bilgisi yanında piyasayı da tanınması ve tecrübe sahibi olması gerekir.

Söz gelimi **Keynes**, gazetecilik ve danışmanlık yapmıştır. Yine Nobel İktisat Ödülü alanların çoğu bu şekilde ABD'de başkan danışmanlığı FED başkanlığı yapmıştır.

Çağdaş iktisatta bir diğer çıkmaz ekonomi teorisinden kaynaklanan farklı ilişkileri ortaya koyabilmek için ekonometrik model oluşturmaktır. Bu modeller tek ve çok denklemliler şeklinde olur. Ancak yine de sayısız ekonomik ilişkiler bu denklemlere sığmaz ve sonuç alamazsınız. Bunun yerine verileri yan yana koyarak, ya da bir grafik içinde sonuçları daha kolay görebilirsiniz.

Bir başka çıkmaz, son 40 yıldır dünyanın neo-liberal politikalara teslim olmuş olması ve aynı dünyanın iktisat politikalarına yalnızca finans ve işletme penceresinden bakmasıdır. Bu nedendir ki gelişmiş ülkeler ile gelişmekte olan ülkeler arasında gelişmişlik farkı daha çok açıldı. Aynı ülke içinde gelir dağılımı bozuldu. Dahası Dünyada otokrasi arttı. Şimdilik tek istisna Çin oldu. Çin'de de kurumsal devlet ve parti içi denetim olduğu için ve özel sistemi nedeniyle sermaye hareketlerini bir yere kadar kullandı ve başarılı oldu.

Özellikle gelişmekte olan ülkeler açısından, bir başka çıkmaz büyüme ve kalkınma ekonomisi ve politikalarının yanlış anlaşılıyor olmasıdır. Gelişmekte olan ülkelere bile kalkınma değil, büyüme politikalarının ağır basmasıdır.

Özellikle Türkiye de siyasi iktidar yalnızca büyümeyi tartışıyor. Her ne kadar Büyümede kalkınma göstergelerinden biriye de, kalkınma politikaları farklı olmak zorundadır. Büyüme teorileri, gelir dağılımı, sosyal refah, insan hakları, eğitim ve sağlık standartlarında artışa bakmaz. Büyüme sadece millî gelirdeki artışı ifade eder.

Kalkınmada ise yukarıda söylediklerime ek olarak üretim ve teknolojiye oluşan gelişmelerle birlikte açığa çıkan ekonomik ve sosyal gelişmeleri de içerir.

Teknolojiyi kullanım kabiliyetindeki gelişmeyi de içerir. Bu nedenle büyüme modellerini kalkınma modeli gibi almak yanlıştır.

Eğer bir ülkede büyüme, yüksek teknoloji gerektirmeyen sektörlerin yarattığı katma değer artışından veya Türkiye’de olduğu gibi inşaat sektörünün yarattığı geçici katma değer yaratmakla, yine Arap ülkelerinde olduğu gibi belirli ailelere giden petrol üretiminden kaynaklanıyorsa, büyüme olur ve fakat iktisadi gelişme, kalkınma olması için gelir artışının toplum vicdanını rahatlatacak adalet ölçüsünde dağıtılması, gelir artışı ile sosyal hakların artması ve teknolojik yenilik gerektirir.

Aslında gelişmekte olan ülkelerin kalkınma sorunu yalnızca bu ülkeler için değil, dünya refahı ve barışı için de gereklidir. Dünya Bankası verilerine göre, 2023 yılında Dünya nüfusunun yüzde 85’i az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere yaşıyor.

Bu nedenle gelişmekte olan ülkelerin kalkınması daha acil hâle geldi.

İbrahim Kahveci

Avrupa'dan bile pahalı

Daha birkaç yıl önce Bulgarlar ve Yunanlılar alış-veriş için Edirne'yi istila ediyordu. Çünkü sert kur artışı Türkiye'yi görece çok ucuzlamıştı. O günlerde bir Yunan ve/veya Bulgar 1000 euro ile kendi ülkesinde almak istediklerinin çok daha fazlasını Türkiye'den alabiliyordu.

Şimdi durum epey değişti.

Her yerden benzer haberler geliyor. Şu ürünü Avrupa'da daha ucuza alabiliyoruz diyorlar.

Ne oldu da birkaç yıl içinde Türkiye görece birden pahalı hale geldi?

Mesela Anadolu'nun bir kasabasında esnaf lokantasında yediğiniz yemek bile nerede ise 20-30 euro. Oysa o paraya Avrupa'da da yemek yiyebiliyorsunuz.

Öncelikle şu notu düşelim: Elbette tüm ürünlerde pahalı hale gelmedik. Ama **genel fiyat düzeyinde Avrupa ile makas epeyce aleyhimize olacak şekilde kapandı**. Ve daha düne kadar giyimde yiyecekte Türkiye çok daha ucuzken şimdi kısmen daha pahalı hale geldi.

Ne oldu, neden oldu?

O kadar ilginç durumlar yaşıyoruz ki... Mesela bütçeye bakalım:

Mart sonu itibari ile yıllık enflasyon %68,5

Oysa bütçe vergi gelirlerindeki artış %113

Dahilde alınan mal ve hizmet vergilerindeki artış ise %150...

03.05.24

Adeta tüketim çılgınlığı yaşıyoruz. Lakin enflasyonun yüzde 68,5 olduğu yerde dahilde tüketim vergisi %150 artıyorsa bu tüketim sadece mal miktarındaki artışla oluşamaz. Nereden baksanız bakın yüzde 100 reel artış var.

İyi ama bu talep nereden geliyor?

Oysa faizler reel olmasa bile epeyce artış gösterdi. Toplam ücret artışı bile en fazla yüzde 100 iken iç talep vergisi nasıl yüzde 150 artıyor? (Asgari ücret 8500 TL'den 17000 TL'ye yükseldi)

Evet, ortada çok ciddi bir sorun yumağı duruyor.

Bakın İTO enflasyonu Ocak 2020 Mart 2024 içerisinde %505... Oysa aynı dönem TÜİK enflasyon ölçümü %379... Aradaki fark yüzde 33...

Bugün maaşınızı TÜİK'e göre alıyorsanız ki öyle oluyor; maaşınızın 1/3'ü gitti demektir.

Ama biz burada çılgın tüketim ve çılgın fiyat artışını soruyoruz. Buna kısıtlamaya rağmen nasıl oluyor da Türkiye'deki fiyatlar görece Avrupa'nın bile üzerine çıkabiliyor?

Size iki veri vereceğim: İkisi de Merkez Bankası verisi...

Rezerv para 1 yıl önce 1 trilyon 124 milyar lira iken şimdi 2 trilyon 461 milyar lira... Buradaki artış yüzde 119.

Bir diğeri de Merkez Bankası bilanço büyüklüğü. Geçen yıl 3,2 trilyon lira iken bu yıl 6,5 trilyon liraya ulaştı.

Burada MB verilerinden parasal genişlemeye dikkat çekiyorum.

Aslında bu genişlemeyi son 4 yıllık yaptığımızda karşımıza kabaca 1'e 10 gibi bir rakam çıkıyor.

Gerçekten de ürün bazında bir muhasebe edin. 2020 yılında satın aldığınız ürünlerin büyük kısmına adeta bir sıfır eklenmiş oldu.

Mesela 1 liraya aldığınız su artık 10 lira; ya da 50 kuruşa aldığınız yumurta artık 5 lira gibi.

Şu notumu da hemen iletayım: Merkez Bankası ve parasal genişleme etkileri üzerine çok fazla bilgim olduğunu söyleyemem. Lakin son noktada geldiğimiz durumun bir kısmının buradan kaynaklandığını düşünüyorum.

Mesela 1 trilyon civarında KKM ödemesinin Merkez Bankası üzerinden yapılması neden enflasyon etkileri açısından hiç gündeme getirilip tartışılmıyor? Sanırsınız ki karşılıksız bir kaynak olarak MB üzerinden bu parayı ödeyince iş bitiyor.

Oysa durum hiç öyle değil. Paranın dolaşım hızına bakın... 100 milyar liralık genişleme paranın dolaşım hızı ile 1,5-2,0 trilyon liralık maliyet oluşturabilir. İşte KKM'yi de bu açıdan ele almamız gerekiyor.

Bugün ülkemizde birçok ürün fiyatı Avrupa ülkelerinin bile üzerine çıkmış ise burada yaşanan artışı sadece kur üzerinden değerlendiremeyiz. Hatta son dönemde yaşanan enflasyonu da kur enflasyonu olarak değerlendiremeyiz.

Sanırım bu enflasyona bir isim verecek olursak adını **“KKM Enflasyonu”** koyabiliriz.